

ÇATED ARAŞTIRMA KOMİTESİ

ÇATED SİBER FLÖRT ŞİDDETİ BİLGİLENDİRİCİ KİTAPÇIK

ÇATED ARAŞTIRMA KOMİTESİ

HAZIRLAYANLAR:

İREM MUTLU

ELİF CİLMELİ

AHSEN KARAKAŞ

GÜLCE İNCE

ÖZGE ECE ÖZCAN

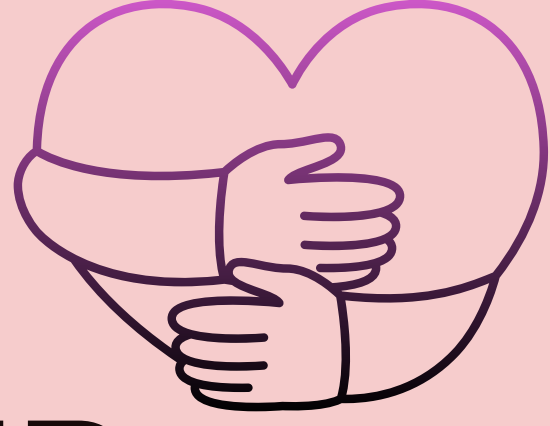
İLETİŞİM

Araştırma Komitesi:

catedarastirmakomitesi@gmail.com

Dernek:

info@cated.org

İÇİNDEKİLER

1 Siber Flört Şiddeti Nedir?

3 Siber Flört Şiddetinin Mağdur ve Fail Üzerindeki Etkileri

5 Mitler

7 Türkiye'de Siber Flört Şiddeti Ne Durumda?

9 Dünyadan Örneklerle: İspanya-Türkiye Karşılaştırması

12 Siber Flört Şiddetini Önlemek

SİBER FLÖRT ŞİDDETİ NEDİR?

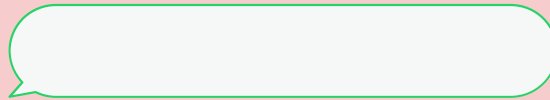
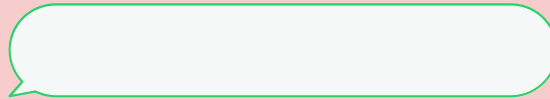
Siber flört şiddeti, flört partnerini teknoloji ve sosyal medya yoluyla ısrarlı takip etme (stalklama), kontrol ve ısrarla rahatsız etme olarak tanımlanmaktadır (Zweig, 2014).

Geleneksel flört şiddetinden farklı olarak, siber flört şiddeti, partnerin izni olmaksızın onun fotoğraf veya videolarını internet üzerinden yayınlamak, sosyal medya hesap şifrelerini ve elektronik postalarını izni olmadan kullanmak ya da onu her an kontrol etmek ve zarar vermeyi içermektedir (Borrajo ve ark., 2015).

SİBER FLÖRT ŞİDDETİ NEDİR?

Psikolojik şiddetten farklı olarak partnerin fiziksel varlığı olmaksızın fail partnerine herhangi bir zamanda ulaşabilmekte ve daha önce mümkün olmayan şekilde alenen aşağılayabilmektedir (Zweig,2014). İnternet üzerinden gerçekleştirilen bu şiddet fail tarafından oyun ya da şaka olarak nitelendirilebilmektedir (Gamez Guandiz ve ark., 2013).

SİBER FLÖRT ŞİDDETİNİN MAĞDUR VE FAİL ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Siber flört şiddetine uğrayan kişiler üzerinde yüksek düzeyde kaygı ve depresyon gibi psikolojik etkilerin yanı sıra uyku bozukluğu, kilo değişimi, kendine zarar verme gibi fiziksel belirtiler göstermektedir (Borrajo ve Gamez-Guadix, 2016; Sherion ve Lydon, 2012).

SİBER FLÖRT ŞİDDETİNİN MAĞDUR VE FAİL ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

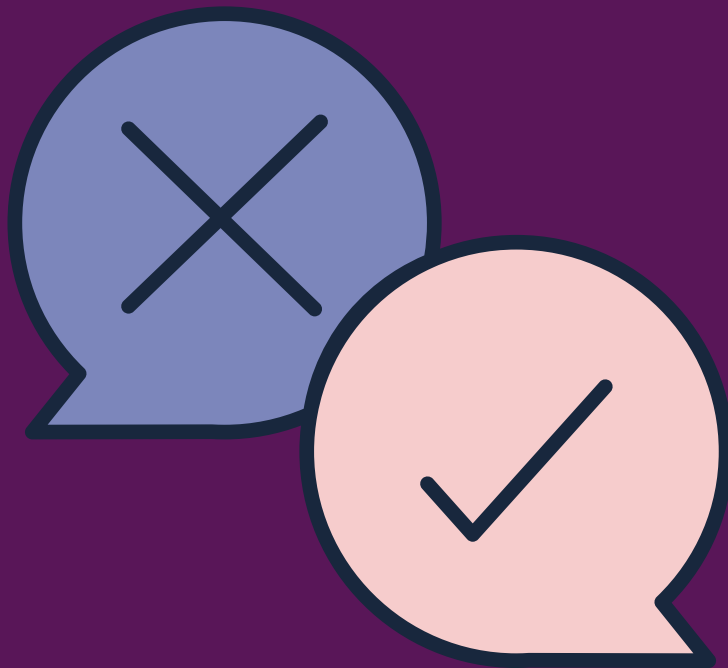
Siber flört şiddeti failleri, dürtüsellik, tepkisel saldırganlık, kıskançlık, güvensizlik özelliklerine sahip olabilirler (Branson ve March, 2021).

Bununla birlikte, çocukluk çağında duygusal istismarın ve fiziksel ihmalin siber flört şiddetini gerçekleştirme olasılığını arttırdığı görülmüştür (Celsi ve ark., 2021).

MİTLER

Romantik ilişkiler ve aşkla ilgili mitler genellikle flört ilişkilerindeki şiddetin varlığıyla ilişkilendirilir. Yapılan bir araştırmada siber flört şiddetiyle alakalı çarpık inançların flört ilişkisi içerisindeki siber şiddetle doğrudan ilişkili olduğu gösterilmiştir (Borrajo, Guadix & Calvete, 2015). Ayrıca, aşkla ilgili mitlerin ve çarpık inançlardan doğan gerekçelerin genç çiftler arasında siber flört şiddetinin gelişmesinde rol oynadığı vurgulanmıştır (Borrajo ve arkadaşları, 2015). Bu mitlerden bazıları:

MİTLER

- ✗ Aşırı kıskançlık ve sahiplenme aşkın bir belirtisidir.
- ✓ **Sağlıklı ilişkilerde karşılıklı güven ve kişinin sınırlarına saygı vardır.**
- ✗ Partnere gönderilen duygusal açıdan rahatsız edici mesajlar şiddet değildir.
- ✓ **Şiddet sadece fiziksel veya sözlü değildir. Sosyal medya üzerinden partner tarafından gönderilen rahatsız edici mesajlar da bir şiddet türüdür.**
- ✗ Siber flört şiddetine sadece kadınlar maruz kalır.
- ✓ **Siber flört şiddetine kadınlar gibi erkekler de maruz kalabilir.**
- ✗ Siber flört şiddetine maruz kalan partner buna neden olabilecek bir davranışta bulunmaktadır.
- ✓ **Hiçbir davranış şiddetin gerekçesi olamaz.**
- ✗ Partnerine özel mesaj ve görüntüler gönderen kişi bunların yayınlanmasını hak etmiştir.
- ✓ **Kişinin kendi rızası dışında yayınlanan her türlü paylaşım yasal bir suçtur.**
- ✗ Siber flört şiddetine uğramak utanılacak bir durumdur ve kişi bununla tek başına mücadele etmelidir.
- ✓ **Türkiye’de her beş kişiden biri siber şiddete maruz kalmaktadır ve yardım istemek utanılacak bir durum değildir.**

TÜRKİYE'DE SİBER FLÖRT ŞİDDETİ NE DURUMDA?

Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği'nin "Dijital Şiddet ile Mücadele" projesi kapsamında yapılan çalışmasına göre (2021); öncelikle genel anlamda dijital şiddete bakıldığında Türkiye'de her beş kişiden biri siber şiddete uğradığını belirtmektedir. Türkiye'de kadınların %51'i dijital ortamlarda yazılı, sesli veya görüntülü taciz mesajları almakta ve %46'sı ısrarlı takibe (stalking) uğramaktadır.

TÜRKİYE'DE SİBER FLÖRT ŞİDDETİ NE DURUMDA?

Bu araştırmada Türkiye'nin 73 ilinden 3346 kişiyle görüşülmüştür ve bu kişilerle yapılan görüşmelerde sevgilisi, eşi, eski eşi veya romantik anlamda görüşmüş olduğu kişiler tarafından dijital yolla şiddete maruz kaldığını söyleyen kişilerin oranı yaklaşık %1, yani 3346 kişinin içerisinde yaklaşık 34 kişidir. Fakat yine aynı çalışmada vurgulanan bir diğer veri de flört şiddeti kavramının pek çok katılımcı tarafından tanıdık bir kavram olmadığı, hangi durumların şiddet kapsamında ele alınması gerektiği konusunda katılımcıların net bir fikrinin olmadığı bu sonuçları etkilemiştir.

Türkiye'de kadına şiddet konusunda yapılan bir çalışmanın sonucunda ülke genelinde verisi eksik olan konu başlıkları içerisinde siber taciz, flört şiddeti, ısrarlı takip konuları yer almaktadır (Yüksel-Kaptanoğlu, 2018). Bu noktada Türkiye'de veri eksikliğini göz önüne alarak siber flört şiddeti bazında araştırmaların çoğaltılması gerektiği ve bilinçlendirici çalışmaların yapılması gerektiği açıktır.

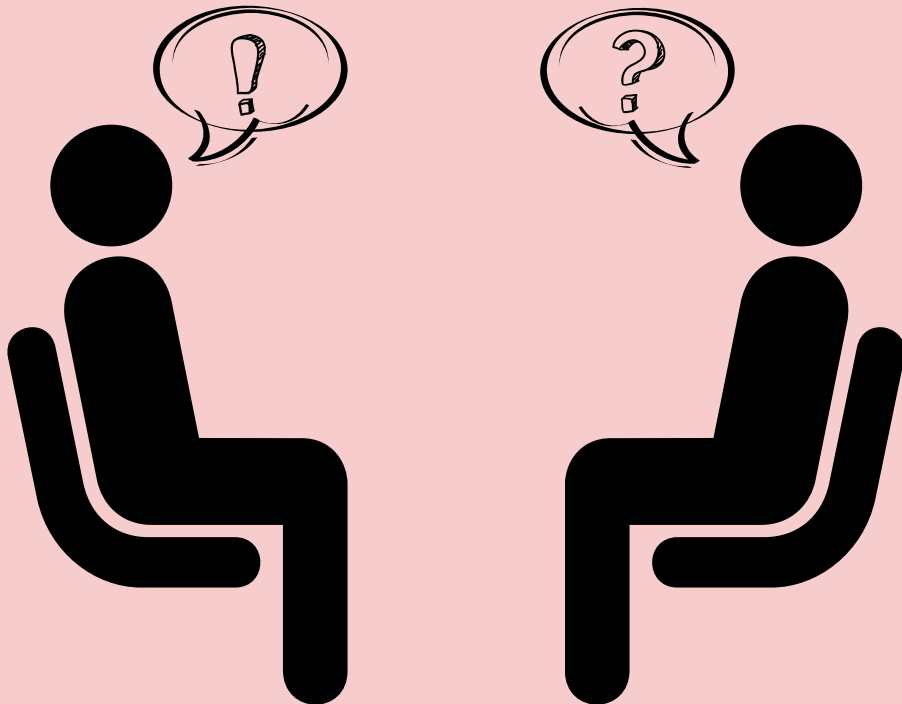
DÜNYADAN ÖRNEKLERLE: SİBER FLÖRT ŞİDDETİNDE İSPANYA-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI

Dünyanın çoğu ülkesinde flört şiddetine yönelik yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Fakat spesifik olarak siber flört şiddeti kavramına yönelik Sekine İpek'in 2020 yılında gerçekleştirdiği tez çalışmasını incelemek, Türkiye'nin ve bir Avrupa ülkesinin siber flört şiddetine yönelik tutumuna aynı anda, karşılaştırarak bakmamıza olanak sağlayacaktır.

İspanya'dan ve Türkiye'den katılımcıların yer aldığı bu çalışma kapsamında siber flört şiddetinin toplumsal kabul durumu incelenmiştir. Bu durum incelenirken de Suskunluk Sarmalı Kuramı'ndan ve Tren Testi'nden yararlanılmıştır. Suskunluk Sarmalı Kuramı; toplumsal bir konuda bireylerin konuşma ve susma eğilimlerini inceler.

Bu çalışmada bireylerin siber flört şiddetine yönelik konuşma ve susma eğilimlerine bakılmıştır. Tren Testi, hayali bir beş saatlik tren yolculuğunda katılımcıları kendisinden farklı görüşe sahip bir bireyle baş başa bırakıp susma ve konuşma eğilimlerini ölçen bir ankettir. Bu test siber flört şiddetine uyarlanarak katılımcılara uygulanmıştır. Tren Testinin soruları dijital flört şiddetinin bileşenlerini içermektedir (Sosyal medya hesaplarına müdahale, takip amaçlı konum talebi, cinsel içerikli mesajlar vs.).

Araştırma sonuçlarından bahsetmek gerekirse iki ülkeden de katılım sağlayan bireylerin çoğunluğu siber flört şiddetini kabul edilemez bir durum olarak değerlendirmiştir. Fakat susma ve konuşma eğilimleri incelendiğinde iki ülke arasındaki farklar su yüzüne çıkmaktadır.

İspanyol katılımcılar bu konuda kendilerine zıt bir görüşte olan bireylerle kamusal alanda konuşma eğilimindeyken Türk katılımcılar susma eğilimindedirler. Yani Türk katılımcılar durumun yanlışlığını bilseler de bu konuda sessiz kalmayı tercih etmektedirler.

SİBER FLÖRT ŞİDDETİNİ ÖNLEMEK

Güvenli ve eşit bir ilişki için şiddetin türü ne olursa olsun karşısında kurallar koymanın, sınır korumanın mümkün olduğunu bilmek gerekir. Siber flört şiddetini koruyucu önleyici bazı öneriler yer almaktadır:

- Aşk kavramı, aşkla ilgili mitler ve ilişkideki sağlıklı davranışlar konusunda farkındalık yaratmak
- Duyguların tanınması, ifade edilmesi ve düzenlenmesini geliştirmek
- İletişim becerilerini geliştirmek ve benlik saygısını artırmak
- Saldırganlığı fark etmek ve saldırganlıkla başa çıkma ve çatışma çözme stratejilerini teşvik etmek
- Çevrimiçi zorbalığa tanık olduğunda, tacizde bulunan kişiyi uyarmak ve mağdura desteğe ihtiyacı olup olmadığını sormak

- Flört şiddetinde akran grubunun ve görgü tanıklarının etkisi konusunda farkındalık yaratmak
- Gençlerin, internette belirli özel bilgilerin (ör: konum bilgisi) paylaşılmamasının önemi konusunda farkındalıklarını artırmak
- Sosyal medya, telefon kilidi vb. parolaların nasıl seçileceğini ve nasıl uygun şekilde kullanılacağını açıklamak
- Partnerlerinin mahrem resimlerini paylaşan yakınlarla uyarıda bulunmak

NE VAR NE YOK?!: BİR GENÇLİK PROJESİ

(Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2017)

Liselerde, gençlere siber flört şiddeti hakkında farkındalık kazandırmak amacıyla eğitim, seminer ve etkinlikler düzenlenmesi. Örneğin; “Ne Var Ne Yok ?!”

Projesi kapsamında toplumsal cinsiyet temelli şiddet, ayrımcılık, akran zorbalığı, sanal şiddet, flört şiddeti ve güvenli ilişkiler gibi konularda hem öğrencileri hem eğitimcileri bilgilendirmek, farkındalıklarını arttırmak ve güçlendirmek; böylece şiddet vakalarını en aza indirmeye yönelik koruyucu-önleyici bir model geliştirmek üzere bir pilot çalışma olarak tasarlanmıştır. 2016-2017 öğretim yılında, İstanbul’un farklı liselerinde, okul rehberlik birimleriyle iş birliği içerisinde yürütülmüştür. İstanbul’daki 7 lisede okuyan hazırlık sınıfından 12. Sınıfa kadar 3.153 öğrenciye öfke yönetimi, çatışma ve problem çözme becerileri eğitimi, sağlıklı ilişki ve flört şiddeti hakkında bilgilendirici seminerler ve iletişim becerileri, karar verme, kendini ortaya koyma becerilerini geliştirici etkinlikler uygulanmıştır.

GÜVENLİ PLAN ÖNERİLERİ

Siber flört şiddetine uğrayan veya uğradığı düşünülen kişi için bir güvenlik planı oluşturulması gerekmektedir. Planın içeriğine yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır:

Güvende hissedilmeyen anlarda partneri bu durum hakkında bilgilendirmek.

Güvenilen arkadaşlardan, aile bireylerinden veya yetkililerden yardım istemek.

İlişkiyi sonlandırmak ve bunun son karar olduğunu net bir şekilde söylemek.

İlişkiyi sonlandırdıktan sonra iletişimi tamamen kesmek.

Fail sadece sanal ortamda iletişim kurulan biri ise hesaplarını engelleyerek iletişim kurmasını engellemek.

6698 KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KANUNU

TCK md 134/2'ye göre; Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

KAYNAKÇALAR

- 6698 Kişisel Verileri Koruma Kanunu, TCK md 134/2 (2016). <https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20KORUNMASI%20KANUNU%20VE%20UYGULAMASI.pdf>
- Borrajo, E., Gámez-Guadix, M., Pereda, N., & Calvete, E. (2015). The development and validation of the cyber dating abuse questionnaire among young couples. *Computers in Human Behavior*, 48, 358–365. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.063>
- Borrajo, E., Gámez-Guadix, M., ve Calvete, E. (2015). Cyber dating abuse: Prevalence, context, and relationship with offline dating aggression. *Psychological reports*, 116(2), 565-585.
- Borrajo, E., ve Gamez-Guadix, M. (2016). Cyber dating abuse: Its link to depression, anxiety and dyadic adjustment. *Behavioral Psychology-Psicologia Conductual*, 24(2), 221-235.
- Branson, M., ve March, E. (2021). Dangerous dating in the digital age: Jealousy, hostility, narcissism, and psychopathy as predictors of Cyber Dating Abuse. *Computers in human behavior*, 119, 106711.
- Celsi, L., Paleari, F. G., ve Fincham, F. D. (2021). Adverse childhood experiences and early maladaptive schemas as predictors of cyber dating abuse: an actor-partner interdependence mediation model approach. *Frontiers in psychology*, 12, 591.
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği. (2017). Şiddet Bir Sınırı Aşmaktır. <https://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2017/07/arastirma-raporu.pdf>

- Galende N, Ozamiz-Etxebarria N, Jaureguizar J, Redondo I. Cyber Dating Violence Prevention Programs in Universal Populations: A Systematic Review. Psychol Res Behav Manag. 2020;13:1089-1099
<https://doi.org/10.2147/PRBM.S2754149>
- Gámez-Guadix, M., Orue, I., Smith, P. K., ve Calvete, E. (2013). Longitudinal and reciprocal relations of cyberbullying with depression, substance use, and problematic internet use among adolescents. Journal of adolescent health, 53(4), 446-452.
- İlişkilerde Dijital şiddet. Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi. (2021, January 5). Retrieved May 8, 2022, from
<http://cts.ankara.edu.tr/2021/01/05/iliskilerde- dijital-siddet/>
- İpek, S. (2020). Dijital Flört Şiddetinin Suskunluk Sarmalı Bağlamında İncelenmesi: Türkiye – İspanya Karşılaştırmalı Tren Testi Uygulaması. İstanbul Medipol Üniversitesi.
- Sheridan, L., ve Lyndon, A. E. (2012). The influence of prior relationship, gender, and fear on the consequences of stalking victimization. Sex Roles, 66(5), 340-350.
- Şener, G., & Abınık, N. (2021). Türkiye'de Dijital Şiddet Araştırması. Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği.
- Yüksel Kaptanoğlu, İ. (2018). Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması (1. Baskı). Ankara: Nika Yayınevi.
- Zweig, J. M., Lachman, P., Yahner, J., ve Dank, M. (2014). Correlates of cyber dating abuse among teens. Journal of youth and adolescence, 43(8), 1306-1321.